

Η τύφλωση του Νου.

Γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος – Συγγραφέας.

Η τύφλωση του νου περιέχει μια παραδοξολογία και μια αντίφαση. Έχει ο νους μάτια και μπορεί να τυφλωθεί; Ναι έχει μάτια, είναι τα μάτια της ψυχής, γι' αυτό και ο εθνικός μας ποιητής λέει ότι η ψυχή του έχει μάτια και θέλει μάλιστα να τα έχει πάντα ανοιχτά και ποτέ κλειστά: «πάντ' ανοιχτά, πάντ' άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου». Η ψυχή όμως δεν έχει μόνο μάτια έχει και αυτιά. Ο Χριστός μετά από την διδασκαλία του έλεγε: «ο έχων ώτα ακούειν, ακουέτω», δηλαδή «αυτός που έχει αυτιά για να ακούει, ας ακούει». Το ερώτημα είναι: όλοι δεν έχουμε αυτιά, για να ακούμε; όλοι έχουμε αυτιά αλλά δεν καταλαβαίνουμε τί ακούμε κι έτσι είναι σαν να μην ακούμε. Μόνο με τα αυτιά του νου καταλαβαίνουμε αυτά που ακούμε. Αυτό το νόημα δίνει ο Χριστός με την παραπάνω ρήση, να ακούτε αλλά και να καταλαβαίνετε αυτά που ακούτε.

Είναι πάντως παράξενο πώς ακυρώνεται η οπτική και η ακουστική ικανότητα σε τέτοιες περιπτώσεις. Η ασθένεια της τύφλωσης δυστυχώς μερικές φορές προχωρά και στις άλλες αισθήσεις με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να γίνεται «αναίσθητος». Στον Οιδίποδα του

Σοφοκλή ο Κρέοντας λέγει στον τυφλό μάντη Τειρεσία ότι η τύφλωσή του έχει επεκταθεί από τα μάτια του και στα αυτιά και στο νου. Του λέγει λοιπόν : «τυφλός τ' ώτα, τον τε νου, τα τ' όματα ει» , διότι ο Κρέοντας πιστεύει ότι ο μάντης με την τύφλωση των ματιών που έχει, δεν έχει πλήρη εικόνα των πραγμάτων και συνεπώς ούτε βλέπει ούτε ακούει ούτε καταλαβαίνει τί του γίνεται. Φυσικά ο μάντης όχι μόνο δεν ήταν τυφλός αλλά έβλεπε και κατανοούσε ακόμη και αυτά που δεν έβλεπε και δεν κατανοούσε ο Κρέοντας. Κι όμως την δική του «τύφλωση» τη απέδιδε στον μάντη, με σκοπό να τον μειώσει.

Οδύσσεια το ταξίδι της ψυχής ...

«Για αυτό (ο άνθρωπος) πρέπει να απογυμνωθεί από το σαρκίο το οποίο είναι περιβεβλημένος, όπως ο Οδυσσέας από τα κουρελιασμένα ρούχα του και να μην ενδύεται πλέον» (Πρόκλος , Σχόλια στον Κρατύλο 155).

Σχόλιο-ερμηνεία : Ο σκοπός της ψυχής είναι να απαλλαγεί από τους χιτώνες που έχει ενδυθεί για να μπορέσει να ενωθεί ξανά με την πηγή της που είναι το πνεύμα -Εν. Ο Πρόκλος μας αποκαλύπτει πως η τυφλό-της του Ομήρου είναι συμβολική, καθώς ο μύστης Όμηρος αλληγορεί ύψιστες θεολογικές και κοσμολογικές έννοιες...Γράφει χαρακτηριστικά ο Πρόκλος Σχόλια στην Πολιτεία 1.174.

«..Ο Όμηρος, αντίθετα, ακολουθώντας μιαν άλλη και τελειότερη, κατά την γνώμη μου, κατάσταση της ψυχής, απομακρυνόμενος από το κατ' αίσθηση ωραίο και τοποθετώντας τη νόηση του πάνω από κάθε ορατή και φαινομενική αρμονία, υψώνοντας μάλιστα τον νου της ψυχής του προς την αόρατη και πραγματική υπαρκτή αρμονία και οδηγημένος στην αληθινή ωραιότητα, έχασε το φως του, όπως λένε εκείνοι που συνηθίζουν κάτι τέτοια μυθολογήματα.... είναι πάντως ολοφάνερο ότι οι μυθοπλάστες δικαιολογημένα λένε ότι τυφλώθηκε εκείνος που αγαπά την θέαση τέτοιων πραγμάτων στον κόσμο, αυτός που από τα φανερά πράγματα και τις απεικονίσεις ανυψώθηκε προς την απόκρυφη για τις αισθήσεις μας θέαση. Αφού λοιπόν κάποιος έκρυβαν μέσω των συμβόλων κάθε φορά την περί των όντων αλήθεια, έπρεπε και η παράδοση σχετικά με αυτούς να μεταδοθεί στους μεταγενεστέρους με τρόπο κυρίως συμβολικό» ...!

(Διαβάστε σχετικά : Το «μυητικό» ταξίδι των Ομηρικών επών)

Δεν είναι όμως μόνο ένας ο μάντης Τειρεσίας, που είναι τυφλός. Μπορεί να είναι και περισσότεροι, όπως μας τονίζει ο προφήτης Δαβίδ για τους Ισραηλίτες. «12 τὰ εἶδωλα τῶν ἔθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων· 13 στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται, 14 ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούσονται, ρῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ ὀσφρανθήσονται, 15 χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι, πόδας ἔχουσι καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν. 16 ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς (ψαλμός 113).

Εδώ πρόκειται για ολική αναισθησία, διότι καμιά αίσθηση δεν λειτουργεί. Βέβαια η αναφορά γίνεται για τα νεκρά είδωλα αλλά και οι άνθρωποι γίνονται έτσι νεκροί και δεν καταλαβαίνουν, όπως ο Ιούδας, ο οποίος «ουκ ηβουλήθη συνιέναι». Εκείνοι όμως που ήταν πραγματικά «αναίσθητοι» ήταν οι Γραμματεῖς και οι Φαρισαῖοι, οι οποίοι άκουγαν για τα θαύματα του Χριστού και δεν ήθελαν να τα πιστέψουν, έβλεπαν με τα ίδια τους τα μάτια και δεν πίστευαν στα μάτια τους, είχαν στόματα για να συκοφαντούν και να κατηγορούν τον Χριστό κι όχι να τον ευχαριστούν και να τον ευγνωμονούν.

Χαρακτηριστική είναι η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού, ο οποίος από εκεί που δεν είχε μάτια να βλέπει, απέκτησε όχι μόνο το σώμα του μάτια αλλά και η ψυχή του και έτσι είδε το «φως το αληθινόν», που ήταν ο Χριστός και έτσι έπεσε και προσκύνησε. Στον «οἶκο» της Κυριακής του τυφλού διαβάζουμε: «ὅτι ἐκ γενετῆς τυφλὸς ὑπάρχων, ὀφθαλμοὺς τοὺς αἰσθητοὺς ἀπολαμβάνει, καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς, ἐν πίστει ἀνακραυγάζων, Σὺ τῶν ἐν σκότει, τὸ φῶς τὸ ὑπέρλαμπρον. Ο εκ γενετής λοιπόν τυφλός βρήκε το φως του αλλά και το φως του Χριστού, ενώ οι Φαρισαῖοι είχαν μάτια και αυτιά και ούτε έβλεπαν ούτε άκουγαν, διότι ο νους τους, η ψυχή τους ήταν τυφλωμένα από τον εγωισμό, την φιλαρχία, την ματαιοδοξία, κι έτσι ο Χριστός μιλούσε «εις ὦτα μη ακουόντων». Σε τροπάριο της ίδιας Κυριακής του Τυφλού ακούμε τον υμνογράφο να παρακαλεί να του διανοιχτούν οι νοεροί του οφθαλμοί: «Τοὺς νοερούς μου ὀφθαλμούς, πεπρωμένους Κύριε, ἐκ ζοφερᾶς ἀμαρτίας, σὺ φωτα-

γώγησον ένθεις οίκτίρμον τήν ταπεινωσιν και τοῖς τῆς μετανοίας καθά-ρας με δάκρυσιν».

Σε απλή σειρά έχει ως εξής: «Κύριε οίκτίρμον, φωταγώγησον τούς νοερούς μου όφθαλμούς, τους πεπρωμένους έκ ζοφεράς άμαρτίας ένθεις τήν ταπεινωσιν και καθάρας με τοῖς δάκρυσιν τῆς μετανοίας, δηλαδή: πανοικτίρμον Θεέ μου «Τα μάτια του νου, μου που είναι κλειστά από τις φοβερές αμαρτίες που κάνω, φώτισέ μου τα, αφού μου βάλεις μέσα μου την ταπεινωση και με καθαρίσεις με τα δάκρυα της μετανοίας». Ο υμνογράφος παράλληλα με την ικεσία δίνει και την λύση στην τύφλωση του νου του, η οποία θα επιτευχθεί με την ταπεινωση και την μετάνοια.

Γιατί όμως συμβαίνει αυτό; Μήπως δεν είναι μεμονωμένο το περιστατικό αλλά γενικό; Πράγματι είναι γενικό. Αυτήν την γενική «αναισθησία» την έχουμε όλοι οι άνθρωποι μετά το Προπατορικό αμάρτημα. Η απομάκρυνση από τον Θεό οδήγησε τον άνθρωπο στο σκοτάδι του διαβόλου, η οποία του έφερε σκοτοδίνη και από τότε δεν βλέπει καθαρά τα πράγματα. Μας το τονίζει και Πλάτωνας στον μύθο του σπηλαίου της Πολιτείας, όπου οι δεσμώτες έβλεπαν τις σκιές των πραγμάτων και όχι τα ίδια τα πράγματα, με τις πραγματικές τους διαστάσεις, και μόνον όταν βγήκαν έξω από το σκοτεινό σπήλαιο αντίκρυσαν τα ίδια τα πράγματα με την βοήθεια του ήλιου. Είμαστε επομένως ζωντανοί νεκροί, ζωντανοί, γιατί είμαστε εικόνες του Θεού, και νεκροί γιατί φορτωθήκαμε το θνητό σώμα με τις περιορισμένες δυνατό-τητες, που είναι βέβαια χρήσιμες γι' αυτόν τον κόσμο αλλά ακατάλληλες για τον άλλο τον κόσμο «τον όμορφο κόσμο ηθικό αγγελικά πλασμένο». Όταν ο απόστολος Παύλος μας προτείνει να «νεκρώσουμε τα μέλη τα επί της γης», πρόκειται για τον παλαιό άνθρωπο, τον πεπτωκότα, τον αδύνα-μο και περιορισμένων δυνατοτήτων άνθρωπο και να αναστήσουμε τον νέο άνθρωπο, τον «ανακαινούμενο, τον προπεπτωκότα», έτσι όπως βγή-κε από τα χέρια του παντοδύναμου και φιλόανθρωπου Θεού.

Οι αρχαίοι δεν έδιναν μεγάλη σημασία σε αυτά που έβλεπαν και σε αυτά που άκουγαν, γι' αυτό έλεγαν «νους ορά και νους ακούει» κι ακόμα «διπλούν εισορώσι οι τα γράμματα μαθόντες» θέλοντας να τονίσουν ότι «τα φαινόμενα απατούν» και ότι πίσω από αυτά κρύβεται η πραγματική αλήθεια, που δεν είναι ορατή από όλους.

Οι παραβολές του Χριστού είναι κείμενα με πολλούς συμβολι-σμούς. Ο Χριστός συνήθιζε να μιλάει με παραβολές, όπου το συμβολικό στοιχείο ήταν απαραίτητο.

«13.13 διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν· 13.14 καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα, Ἐκοῦσιν ἀκούετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 13.15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. 13.16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν» (Ματθ. 13, 13,16). Εκείνο που θέλει να τονίσει εδώ ο ευαγγελιστής Ματθαίος είναι τα μάτια, τα αυτιά και ο νους ακυρώνονται διότι «ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου», δηλαδή αδιαφόρησε ο λαός τότε, ο κάθε άνθρωπος τώρα, για τον Θεό και απομακρύνθηκε, με αποτέλεσμα να κινούνται μέσα στη σύγχυση και το σκότος. Δεν συμβαίνει

όμως αυτό στους μαθητές του Χριστού, διότι «αυτῶν μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὄτα αὐτῶν ὅτι ἀκούουσιν».

Συνήθως ο Χριστός άφηνε τον ακροατή να βγάλει μόνος του τα συμπεράσματα και να πορευθεί αναλόγως. Σπάνια τις ερμήνευε και ο ίδιος, όπως την παραβολή του σπορέως. Σε άλλη περίπτωση έδειχνε τα κίτρινα στάχυα των χωραφιών, που ήταν χρυσά, και τους έλεγε ότι είναι κατάλληλα για θερισμό. Οι μαθητές έβλεπαν ώριμα στάχυα αλλά ο Χριστός έβλεπε ανθρώπους που ήταν έτοιμοι να δεχτούν το μήνυμα του ευαγγελίου και έτσι τους καλούσε για θερισμό. Εικόνα γνωστή από την γεωργική ζωή που ο Χριστός την χρησιμοποίησε, για να περάσει τα μηνύματά του. Οι μαθητές όμως του Χριστού έβλεπαν, άκουγαν, τα λόγια του Χριστού αλλά δεν τα καταλάβαιναν. Λίγο πριν από την Ανάληψή του ο αναστημένος Χριστός υπενθυμίζει στους μαθητές του όλες τις διδασκαλίες του, που δεν τις είχαν καταλάβει, διότι δεν είχε έρθει η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος. «εἶπε δὲ αὐτοῖς· οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. **Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτω γέγραπται καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ» (Λουκ,24,36-53)

Κατά την ώρα της τέλεσης του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας ορισμένοι φωτισμένοι ιερείς αξιώνονται να βλέπουν τον Χριστόν «ταῖς ἀγγελικαῖς δορυφορούμενον τάξεσι» πάνω και γύρω από το θυσιαστήριο της Αγίας Τράπεζας. Αλλά και πολλοί άγιοι αξιώθηκαν να έχουν οπτασίες και οράματα πέρα και πάνω από αυτόν τον κόσμο. Οι πιστοί που μεταλαμβάνουν στο τέλος ομολογούν: «είδομεν το φως το αληθινόν», πράγμα που είναι μια δυνατότητα, που δεν είναι όμως εφικτή από όλους.

Το φως λοιπόν του Χριστού «το φωτίζον πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον» είναι ο Ήλιος της δικαιοσύνης, το οποίο φωτίζει όλους τους ανθρώπους, για να βλέπουν σωστά και να κατανοούν πρόσωπα και πράγματα. Να βλέπουν πίσω από τα δημιουργήματα του Θεού, τον δημιουργό Θεό, που εξαιτίας της παντοδυναμίας του και της φιλανθρωπίας του δημιούργησε τον κόσμο. Εμείς δυστυχώς «βέπουμε εν εσόπτρω», όπως λέγει ο απόστολος Παύλος και δεν μπορούμε να δούμε

την πραγματικότητα. Αυτήν την πραγματικότητα την είδε μόνο όταν τον φώτισε ο Χριστός στο δρόμο της Δαμασκού, αλλά και όταν «συνηρπάγη εις τον ουρανόν» και είδε και άκουσε άρρητα ρήματα, που δεν μπορεί το ανθρώπινο μυαλό να τα κατανοήσει και να τα εκφράσει. «εν δε τω πορεύεσθαι εγένετο αυτόν εγγίζειν τη Δαμασκώ, και εξαίφνης περιήστραψεν αυτόν φως από του ουρανού, και πεσών επί την γην ήκουσε φωνήν λέγουσαν αυτό· Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις;... Οι δε άνδρες οι συνοδεύοντες αυτό ειστήκισαν ενεοί, ακούοντες μεν της φωνής, μηδένα δε θεωρούντες. ηγέρθη δε ο Σαύλος από της γης, ανεωγμένων δε των οφθαλμών αυτού ουδένα έβλεπε» (Πραξ. 9. 1-180).

Αποκαλυπτική όμως είναι και η αρπαγή του Παύλου έως τρίτου ουρανού και η είσοδος στον παράδεισο.

«Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὄπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. 2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων· εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν· ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 4 ὅτι ἤρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. (Β΄ Κορ. ιβ΄ 1-6)

Δυστυχώς είμαστε τυφλοί και δεν το βλέπουμε, γιατί η τύφλωση αυτή είναι εσωτερική, είναι η τύφλωση του νου, με αποτέλεσμα ο νους να σκοτίζεται και να μην βλέπει καθαρά και να παραποιεί την πραγματικότητα. Διαρκής προσευχή προς τον Κύριό μας θα πρέπει να είναι «δίδαξόν με τα δικαιώματά σου», «Ότι παρὰ σοὶ πηγή ζωῆς, ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς».

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>